

## **Historia ya Falsafa**

### **40 Leibniz kuhusu Uovu**

#### **Na Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton**

Sawa, tunachotaka kufanya alasiri ya leo katika kukamilisha mjadala wetu kuhusu Leibniz ni kwanza kabisa kutoa maoni kwamba hatukuwa na muda wa mara ya mwisho kuhusu tatizo la uhuru huko Leibniz, na kisha, kwa kuwa hilo ni sharti lake, tuingie kwenye tatizo la uovu. Theodicy ya Leibniz, ambayo una muhtasari wake katika mkusanyiko, theolojia ya Leibniz ni mojawapo ya vitabu vya kitambo katika historia nzima ya mawazo yanayoshughulikia tatizo la uovu. Kwa hivyo hapo ndipo mkazo mkubwa utakapokuwa.

Lakini ni wazi, ikiwa Leibniz, kama mfikiri Mkristo, atashughulika na uovu, hasa uovu wa kimaadili, atatarajiwa kutumia hoja ya hiari ya Augustine. Na kwa hivyo, suala la uhuru wa binadamu linakuwa muhimu sana. Sasa, tayari tumeona katika kipindi hiki cha karne ya 17 kwamba watu kama Thomas Hobbes na Benedict Spinoza wanaonekana kukataa mtazamo halisi wa uhuru wa mapenzi .

Tukitofautisha kati ya uhalisia na upinga uhalisia katika mada mbalimbali, basi zote mbili zinapinga uhalisia kuhusu uhuru wa utashi . Ingawa tunaonekana kwetu kufanya maamuzi huru, uzoefu huo wa uchaguzi huru ni wazo lililochanganyikiwa tu. Chaguo lenyewe husababishwa na michakato ya kisababishi inayotawala kila kitu kingine.

Kwa upande mwingine, jambo lingine lililokithiri, ukipenda, ni kutokuwa na uhakika kwa Descartes. Kwa sababu kwa sababu ya uwili wa akili-mwili, viumbe viwili tofauti, hakuna haja ya akili katika dhana zake kuwa tofauti na watu, katika dhana yake , hoja zake, au katika madau au kukataa ambayo mapenzi hufanya kuhusiana na kile inachokijua. Mapenzi ya mwanadamu, kulingana na Descartes, yanaonekana kufanya kazi katika kitu cha ombwe la kisababishi, hali isiyo na uhakika kabisa, ambayo inawezekana tu kwa sababu akili, ambayo mapenzi ni kazi, akili ni kitu tofauti, hufanya kazi kwa kujitegemea, haitawaliwi na kisababishi, ingawa miunganisho ya athari ya sababu kati ya akili na mwili hutokea kuhusiana na vichocheo vya kimwili vinavyozalisha majibu ya hisia, hisia za kihisia, na kadhalika.

Lakini utashi unabaki huru. Sasa, Leibniz basi, katika muktadha huu, ukitaka, amenaswa kati ya shetani na bahari ya bluu yenye kina kirefu. Ataenda njia gani? Lakini kumbuka kwamba anaendeleza aina tofauti ya mfumo wa kimetafizikia.

Yake si aina ya ubinafsi wa kimakanika wa Hobbes , wala kwa upande mwingine si aina tu ya mfumo usio na uhakika ambapo unacho pekee ni sababu zenye ufanisi na za kimwili, kama ilivyo kwa Descartes. Kumbuka, anaendeleza metafizikia ya

kiteolojia. Anazungumzia kiini cha ndani cha kila monad ili iwe na nguvu zake zilizoanzishwa awali ili ziweze kutekelezwa.

Na unapata picha kutokana na kufikiria nadharia yake ya monadi, kwamba kila kitu ambacho monadi hufanya ni kutokana na asili ya ndani ya monadi hiyo, ambayo, kama ilivyo, imepangwa mapema kufanya kazi kama inavyofanya. Sasa, kwa mtazamo wa kwanza, hiyo inaonekana kumaanisha aina fulani ya uamuzi wa ndani, aina fulani ya uamuzi wa ndani. Ninachofanya kinaamuliwa na asili yangu binafsi, na asili zote ni za kibinafsi.

Imeamuliwa na asili yangu binafsi. Lakini swali linabaki kuwa hili. Kama chaguo langu linaamuliwa na mimi ni nani, na asili yangu.

Na kama ndivyo, kama naweza kurekebisha mimi ni nani, asili yangu. Acha niseme hivyo tena. Kama chaguo langu linaamuliwa na asili yangu, na mimi ni nani.

Au kama naweza kurekebisha asili yangu, mimi ni nani, ndani ya vigezo. Kwa maneno mengine, je, nina uhuru wa kuathiri asili yangu hata kama siko huru kabisa kuchagua? Tukikubali kwamba chaguo zangu zinazuiliwa na kiini, ambacho ni changu, je, nina uwezo wowote wa kurekebisha kwa vyovyote kiini changu? Hivyo ndivyo swali linavyoonekana kutokea. Sasa, mwanzoni, unapata vifungu kadhaa katika Leibniz ambapo anaonekana kukataa ulazima.

Mtazamo kwamba chaguzi ni za lazima. Ni suala la lazima la sababu. Acha nikuelekeze kwenye mbili kati ya hizo.

Mojawapo iko katika mkusanyiko wa vitabu kwenye ukurasa wa 223, ambao ni ufupisho tulionao wa theodiki. Na acha nisome anachosema katika safu ya kwanza karibu theluthi moja ya njia iliyo chini. Kuamuliwa mapema kwa matukio kwa sababu ndiko hasa kunakochangia maadili badala ya kuyaharibu.

Unafahamu pingamizi la zamani kwamba utabiri ungeharibu maadili kwa sababu ungetunyang'anya jukumu la mtu binafsi. Kwa hivyo, kuamuliwa mapema kwa matukio, anasema, ndiko kunakochangia maadili badala ya kuyaharibu. Sababu huelekeza utashi bila kuulazimisha.

Sawa, utakatifu ni uhuru uliobaki. Sababu huelekeza utashi bila kuulazimisha. Hii ndiyo sababu uamuzi husika si lazima.

Ni hakika kwake yeye ajuaye yote kwamba athari itafuata mwelekeo. Lakini athari yake inaashiria kupingana. Pia ni kwa mwelekeo wa ndani kama huu kwamba utashi huamuliwa bila ulazima wowote.

Tuseme mtu ana shauku kubwa zaidi duniani, kiu kubwa, kwa mfano. Utakubali kwamba roho inaweza kupata sababu fulani ya kuipinga ikiwa ingekuwa tu ile ya kuonyesha nguvu yake ya kuipinga. Hivyo, ingawa mtu huenda asiye akawa katika hali ya kutojali kikamilifu, usawa.

Kuna ombwe hilo la kisababishi. Hujawahi kuwa katika hali ya usawa. Huenda kila mara kukawa na mwelekeo wa upande uliochukuliwa.

Haifanyi azimio lililochukuliwa kuwa la lazima kabisa . Sasa anaonekana kusema kila wakati kuna nguvu fulani ya uchaguzi kinyume inayotolewa na mwelekeo. Hata kama sababu pekee ya kupinga mwelekeo huo ni kuonyesha jinsi ulivyo mtu wa kiume.

Utaona. Bado kuna nguvu hiyo ya uchaguzi kinyume. Inaonekana kama anatetea kiwango fulani cha uhuru.

Ukurasa wa 229 una kitu kama hicho. Hii ni Sehemu ya 30 kutoka kwa Hotuba kuhusu Metafizikia. Sehemu ya 30.

Ambapo anazungumzia jinsi, na hii iko katikati ya safu ya kwanza, Mungu, kwa kushirikiana na vitendo vya kawaida, hufuata tu sheria ambazo ameziweka. Na anachoonekana kusema katika kifungu kingine, katika hiki pia, ni kwamba Mungu, akiwa ameweka sheria, pia ana ujuzi kamili wa kabla. Ujuzi kamili wa kabla.

Na kwa sababu anajua kitakachofanyika, kinaweza kusemwa kuwa kimepangwa mapema. Hilo halimaanishi kuwa ni lazima. Kinadharia, inaweza kuwa vinginevyo.

Ni kana kwamba kuna sababu ya kutosha, lakini si sababu muhimu, inayofanya tofauti hiyo. Kwa hivyo, turudi kwenye kifungu cha 229. Anafuata sheria alizoweka.

Hiyo ni kusema, yeye huhifadhi na kutengeneza uhai wetu kila wakati. Kumbuka kwamba mchakato wa kuumba ni unaoendelea. Ukamilifu ni utoaji endelevu wa nguvu ya kuwa.

Kwa hiari, kuna uthabiti wa ndani. Au uhuru katika mpangilio ambao dhana ya kiini chetu hubeba yenyewe. Kwa hivyo mchakato wa kufikiri na mpangilio maalum wa mawazo ni usemi wa uhuru wa kuwa sisi wenyewe.

Na kama hili linaweza kutabiriwa milele, kwa mujibu wa amri ambayo Mungu ametoa kwamba mapenzi yatatafuta mema yanayoonekana katika vipengele fulani maalum , hiyo ni teleolojia; yeye, bila kuhitaji uchaguzi wetu, anauamua kwa kile kinachoonekana kutamanika zaidi. Kwa hivyo inaonekana kwamba Mungu, katika kutuumba, anatuumba tukiwa na hamu ya kile kinachoonekana kutamanika zaidi, na ndivyo tunavyofanya. Sasa, bila shaka, Mungu anaweza kufanya mambo fulani yaonekane kutamanika.

Na kadhalika. Kwa kusema kweli, mapenzi yetu, tofauti na ulazima, yako katika hali ya kutojali, tukiwa na uwezo wa kutenda vinginevyo. Kusimamisha kabisa kitendo chake.

Njia mbadala yoyote ile inabaki kuwa inawezekana. Kwa hivyo, roho hujilinda dhidi ya kuonekana. Kuonekana, ndiyo, kile kinachoonekana kuwa kizuri lakini kwa kweli si kizuri.

Unaona. Kwa njia ya nia thabiti. Na kutafakari.

Kutafakari. Kukataa kutenda au kuamua katika hali fulani isipokuwa baada ya kufikiria kwa ukomavu. Kwa hivyo anaonekana kusema kwamba tunaweza kuchanganyikiwa na mwonekano isipokuwa, na hii inasikika kama Descartes na Spinoza, isipokuwa tihakikishe uelewa wazi kutokana na kutafakari, kufikiria kwa ukomavu.

Sawa. Kwa hivyo kwa maana hiyo, kitakachotokea ni kwamba uwazi wa mawazo utaondoa mkanganyiko kuhusu mwonekano, na utaona kwamba ni mwonekano wa udanganyifu. Na kwa hivyo, utatamani kitu kingine zaidi ya kile ambacho uko huru kufanya.

Huru, yenye maana, kutokana na mwelekeo wako wa asili wa kile kinachoonekana kuwa kizuri sasa. Kwa hivyo kile kinachoonekana kwako kuwa kizuri, ambacho ndicho unachopenda kufuata kiasili, kile kinachoonekana kwako kuwa kizuri kiasili kinaweza kubadilisha mwonekano huo akili inapopata tafakari ya kutosha na uamuzi mkomavu. Sasa kuna kifungu kingine ambacho nadhani tunapaswa kulinganisha na hicho.

Nyuma kwenye ukurasa wa 208 katika Monadolojia . 208, aya ya 30. Amekuwa akisema tu kwamba ndiyo sababu inayowainua wanadamu kujijua wenyewe.

Na ya Mungu. Ili kwa sababu ya busara, tuweze kuwa na uelewa wazi zaidi kuhusu sisi wenyewe, na tumjue Mungu kama mwema. Kwa sababu ya busara.

Sasa katika aya ya 30. Kwa ujuzi wa kweli muhimu na ufupisho wake, tunainuka na kufanya matendo ya kutafakari. Hilo ndilo alilokuwa akisema hapo awali, kwamba tunalihitaji.

Tunahitaji kutafakari. Tunainuka na kutenda matendo ya kutafakari ambayo yanatufanya tufikirie kile kinachojiita mimi, ili kuona kwamba hiki au kile kiko ndani yetu. Hivyo basi, tunapojifikiria sisi wenyewe, tunafikiria kiumbe chenye kiini, kisicho na mwili, na Mungu mwenyewe.

Kufikiri kwamba kile kilicho na kikomo ndani yetu kiko ndani yake bila mipaka. Kwa hivyo kutafakari hutupatia wazo la kile kilicho bora zaidi kuliko sisi, ambacho kinapaswa kutamaniwa. Na hivyo mwelekeo wote wa asili umeunganishwa na uwazi wa mawazo na utawala wa sababu.

Sasa, hizo ndizo vifungu vinavyofanya ionekane kana kwamba anatetea uhuru wa utashi . Sasa kuna tatizo hapo linalojitokeza tunapofungua ukurasa wa 233. 233.

Ambayo iko katika dondoo kutoka kwa kazi iliyo na vipande vingi iliyoandikwa hapa Ukweli wa Kwanza. Ukweli wa Kwanza na Ukweli Muhimu. Sawa.

Na chini kabisa ya 232, una mwanzo huu wa aya ulioandikwa kwa mlazo. Dhana kamili ya mtu binafsi. Sawa, hapo ndipo kiini, asili .

Inajumuisha viarifu vyake vyote, vilivyopita, vilivyopo, na vya wakati ujao. Kwa hivyo kila kitu kuhusu mtu binafsi kimo ndani ya asili ya mtu binafsi. Viarifu vya wakati ujao.

Hiyo ni kusema, vitendo vinavyotokana na mtu binafsi. Chaguo zinazotokana na mtu binafsi. Mambo yote hayo kuhusu mtu binafsi yamo ndani ya asili ya mtu binafsi yanapoeleweka wazi.

Sasa, kwa kuzingatia hilo, juu ya safu ya kwanza ya 233, kwa hivyo , katika dhana kamili ya Petro au Yuda. Sawa, Petro au Yuda. Inachukuliwa kama kitu kinachowezezana kilichotolewa kutoka kwa amri ya Mungu ya kumuumba.

Katika dhana hiyo inayoonekana na Mungu, iliyojulikana na Mungu, kuna mambo yote yatakayomtokea, muhimu na pia huru. Kwa hivyo, ni dhahiri kwamba Mungu huchagua kutoka kwa watu wasio na kikomo wanaowezezana wale anaowaona kuwa wanafaa zaidi kwa malengo makuu na ya siri ya hekima yake. Kwa hivyo kuna watu wengine wengi ambao wangeweza kuumbwa kuliko Petro, ambao wangemkana, na Yuda, ambaye angemsaliti.

Sawa. Ulimwengu mwingine unaowezezana. Huu sio ulimwengu pekee unaowezezana.

Kuna ulimwengu mwingine unaowezezana ambapo hakungekuwa na Petro na Yuda. Sawa. Kwa hivyo, inafaa zaidi kwa hekima ya Mungu.

Sio kwamba anaamuru kwamba Petro atende dhambi, au kwamba Yuda alaaniwe, bali kwamba anaamuru badala ya watu wengine wanaowezezana, anaamuru Petro, ambaye atatenda dhambi, hakika, lakini si lazima, lakini kwa uhuru, na anaamuru kuumbwa kwa Yuda, ambaye atapitia hukumu, waje kuwepo. Unaona, amri hiyo inahusiana na kuwepo. Au, kwamba dhana inayowezezana inapaswa kuwa halisi.

Sasa, ikizingatiwa kwamba wokovu wa baadaye wa Petro upo katika dhana ya milele inayowezekana kuhusu Petro, bado, hii haizuii kuingilia kati kwa neema ya Mungu. Inakuwaje Petro, aliyemkana, angeokolewa? Loo, kwa sababu ya neema ya Mungu, akimfanya Mungu mwenyewe atamanike, zaidi ya katika kesi ya kukataa. Unaona.

Kwa hivyo, kwa neema ya Mungu, Mungu akitenda katika hali hiyo, ndiyo, Petro angeweza kuokolewa. Ili misaada ya neema ya Mungu pia iwepo chini ya kipengele cha uwezekano, yaani, katika dhana ya Petro ambayo inajumuisha matendo na chaguo zake zote. Kwa hivyo, anaonekana kusema katika kifungu hicho kwamba, ndiyo, bado kuna uhuru, si lazima, lakini ni uhuru kwa sababu ya kile ambacho Mungu hufanya.

Uhuru wa kupata wokovu. Uhuru, ukitaka, wa kurekebisha asili ya mtu mwenyewe. Katika suala hilo.

Naam, utata basi. Je, anachagua dhana ya uhuru kama kutokuwa na uhakika? Au anachagua dhana ya uhuru badala ya aina ya utangamano? Hakika anaonekana kusema kwamba uhuru unaendana na kuwa na asili iliyoanzishwa awali. Asili iliyofikiriwa awali.

Asili iliyoamuliwa awali. Inaendana na hilo. Anasema kwamba inawezekana asili yetu inaweza kubadilishwa, lakini hiyo ni sehemu ya kuamuliwa awali kwa asili.

Anasema kwamba tuko huru kurekebisha mwelekeo wa matamano yetu, kurekebisha asili yetu, wakati, kwa kutafakari, tunapoelewa yaliyo mema. Dhana iliyo wazi kuhusu Mungu, na Petro anampenda badala ya kumkana. Alichanganyikiwa na usaliti.

Kwa hivyo, utachukua? Kipande kingine pekee kinachokosekana kwenye fumbo ambacho ninaona kinahusiana na uhusiano kati ya ukweli unaotegemewa na muhimu. Anapozungumzia epistemolojia, kama tulivyoona, anatofautisha kati ya hizo mbili. Ukweli unaotegemewa hutegemea mambo fulani yanayotokea.

Si lazima kimantiki ziwe hivyo. Sasa, kuna kifungu, hatunacho katika mkusanyiko wa vitabu, ambapo anazungumzia ujuzi wa Mungu mwenyewe. Na inaonekana kusema kwamba ujuzi wa Mungu mwenyewe ni ukweli wote unaohitajika.

Sasa, unaona, kwa mtazamo wetu, kinachompata Petro kinategemea mambo fulani yanayotokea. Kinachompata Mungu katika neema yake ni kumfikia Petro. Kwa mtazamo wetu, kinampata Petro.

Lakini kutokana na mtazamo wa Mungu wa maarifa ya awali, kile tunachokiona kama chenye kutegemeana ni kitu ambacho kimantiki ni muhimu kwa ukamilifu wa kitu

kizima. Anachagua kulingana na ukamilifu wa kitu kizima. Kwa hivyo inaonekana kana kwamba kanuni ya ukamilifu, inayohusiana na asili ya uongozi mzima na ufupi wake, inahitaji kwamba kuwe na Petro na Yuda.

Unaona. Na kwamba Petro ndiye anayekana, na Yuda ndiye anayesaliti. Sasa, je, huo ni utangamano unaopungua hadi uthabiti? Hilo ndilo swali.

Na mtu asiye na uhakika, kama, kwa mfano, Bill Hasker, aliyeandika kitabu kidogo cha metafizikia ambacho baadhi yenu mnaweza kuwa mmekisoma katika mfululizo wa Indiversity, mtu mwenye bidii asiye na uhakika. Nilimfundisha kama mwanafunzi wa shahada ya kwanza nilipofundisha kozi ya theolojia. Na alikuwa mtu wa Arminian aliyempinga sana Calvinist, kwa sauti, ambaye nadhani nimewahi kuwa naye darasani.

Kitheolojia mtu mwenye msimamo mkali wa kutokuamua, kifalsafa mtu mwenye msimamo mkali wa kutoamua sasa. Na angesema, ndiyo, utangamano wote huingia tu katika msimamo wa kuamua. Ni barakoa ya msimamo wa kuamua.

Hakuna zaidi. Naam, nakuacha ukabiliane na swali. Je, ni au sivyo? Nina mwelekeo wa kufikiri kwamba Leibniz hana nia ya kuwa mtu anayeamua mambo kwa wakati.

Lakini hataki uhuru wa kuchagua katika ombwe la Descartes. Yeye ni Mkalvini sana kwa hilo. Lakini yeye si Mkalvini vya kutosha kuwa mtu wa lazima.

Je, si Calvinist wa kutosha? Sidhani kama Calvin alikuwa mtu wa lazima pia. Kwa hivyo, iwe hivyo. Sawa, mengi kuhusu suala la uhuru wa kuamua.

Una maswali au maoni yoyote hapo? Nina hamu ya kujua jinsi mtazamo wa Leibniz ulivyo karibu na kile kilichopendekezwa na Pachelbel. Ndiyo, sidhani kama hivyo, angalau sijawahi kufikiria Leibniz kama anayefuata njia hiyo. Inaonekana kwangu kwamba ilikuwa njia ambayo, mwishoni mwa Enzi za Kati, ilitengenezwa na imefufuliwa hivi karibuni.

Sijui kama kuna mtu yeyote katika kitabu hicho anayezungumzia kuhusu maarifa ya kati ambaye ametumia Leibniz katika hili au la, sijui. Kuzungumzia jinsi ilivyo ndani yetu. Baadhi ya hayo yanasikika kama mawazo ya karne ya 20, kama Whitehead.

Ndiyo, ndiyo. Je, Whitehead anaathiriwa na hili? Unajua, napenda kusema, subiri hadi tuisome Whitehead. Kuna kufanana.

Sifikirii chochote katika Whitehead kinachomvutia Leibniz. Anaathiriwa zaidi na watu wenye mawazo bora wa karne ya 19 kama Hegel na Bradley. Kwa upande mwingine, Whitehead alifanya kazi kwa muda mrefu na Bertrand Russell.

Na moja ya vitabu vya kwanza vya Russell ilikuwa kuhusu Whitehead. Naam, irudishe, ilikuwa kuhusu Leibniz. Kwa hivyo, ni vigumu kusema.

Vipengele vya mwisho vya uhalisia kwa Whitehead vinafanana sana na watawa wa Leibniz. Na ni mfano ambao unaweza kuwa wa kushangaza sana. Sasa nasema, sifikirii mahali popote huko Whitehead ambapo anaonyesha deni kwa Leibniz.

Lakini kama ninavyosema hivyo, kuna sehemu moja ya kazi yake kuu ambayo ningependa kuangalia. Ambapo anaweza, anapopitia baadhi ya mambo ya kihistoria. Lakini kuna kufanana kunakovutia.

David? Naam, nadhani, acha nianze hapa. Sikumbuki wakati wowote niliposikia au kusoma Hasker akimkosoa Leibniz. Kwa kweli, anachosema, na katika kitabu chake kidogo cha metafizikia, anasema hivyo.

Je, hiyo ni aina yoyote ya utangamano ambapo chaguo huru za mtu husababishwa na asili yake mwenyewe? Ni asili gani yenyewe husababishwa? Hata kama kuna maoni fulani kutoka kwa majibu yetu, ambayo husababishwa na marekebisho ya asili yetu.

Aina yoyote ya utangamano ambapo uhuru husababishwa na asili zetu wenyewe. Kwa kweli si zaidi ya utabiri wa kimaumbile. Ni suala la usababishi wa ndani tu badala ya usababishi wa nje.

Hilo ndilo lalamiko. Inaonekana kwangu kwamba kile Leibniz anajaribu kufanya ni kuhifadhi sio tu uhuru wa binadamu kwa maana, kwa maana fulani. Lakini pia uhuru wa Mungu wa kutenda.

Angalia jinsi Leibniz alivyo tofauti na aina ya picha ya Mungu ya kiungu. Ambayo Mungu amemuumba mtu. Na ndivyo ilivyo.

Mungu wa Leibniz ni yule anayetoa uhai kila wakati. Yule anayevutia chaguo la mtu binafsi kwa sababu ya neema yake. Kwa hivyo anatosha zaidi kitheolojia kuliko aina ya picha ya kiungu.

Na inaonekana kwangu kwamba kile Descartes ametupa ni aina ya picha ya uhuru wa mwanadamu. Sasa yeye ni kabla ya uungu, na nadhani si kwa makusudi kwake. Lakini picha inaonekana kuwa, sawa, Mungu alikupa uhuru wa kuchagua, sasa ni juu yako.

Naam, unajua, hakuna Mkalvini atakayefurahishwa na hilo. Na sidhani kama Marminia mzuri anapaswa kufurahishwa na hilo pia. Hapana, kwa sababu Mungu anaendelea kuwa hai, akihusika nasi.

Kwa hivyo Leibniz hataki kutokuwa na uhakika kwa Descartes. Hilo ni wazi kabisa. Ndiyo.



Ndiyo, angalia kwamba kwa Leibniz, kwa sababu hakuna uhusiano wa chanzo-athari kati ya akili na mwili, kuna uhusiano wa chanzo-athari kati ya miili, ambayo ni mchanganyiko, lakini si kati ya akili na mwili, roho na mwili. Kwa hivyo, akili, utashi, kwa hivyo haina chanzo cha kimwili. Unaona, kwa hivyo hakuna sababu za nje zinazoweza kuamua.

Kinachoweza kuamuliwa ni ndani tu. Na swali hapo ni kama naweza kurekebisha asili yangu. Unaona, Mungu anaweza, kwa sababu ya mchakato endelevu wa ubunifu na neema ambayo ni maalum na ya kuvutia.

Lakini ndio, naweza kurekebisha asili yangu mwenyewe ikiwa ninafikiria waziwazi kuhusu kile kinachoonekana kuwa kizuri. Lakini je, kufikiri huko waziwazi ni jambo ambalo limepangwa mapema? Hapo ndipo utata ulipo. Ndiyo, kwa hivyo hoja ya Hasker ni kama kutokuwa na uhakika, hapana kuirudisha nyuma, ikiwa ulazima ni mbaya, ikiwa utangamano unapungua hadi aina ya ulazima, basi njia mbadala pekee ni, unaona.

Na nadhani ningependa angalau kujaribu dhana kwamba Leibniz anatoa njia mbadala ya nne. Unajua, wakati wowote unapopata hoja ya kutenganisha, A au B au C, na mtu akasema A amekosea, B amekosea, kwa hivyo C, vizuri, kwa muda tu hadi mtu mwenye akili atakapokuja na D. Unaona, na nadhani Leibniz anaweza kuwa amekuja na D. Sawa, sasa tugeukie nyenzo tulizonazo, muhtasari nilioupitisha kuhusu tatizo la uovu. Je, kila mtu alipata mmoja wa hao au yeyote aliyekwama? Una mmoja? Kila mtu ana mmoja? Mpe mmoja hadi mwisho.

Sawa, nilichofanya hapa ni kukusanya mfululizo wa mambo ambayo yataweka matibabu yake ya tatizo la uovu katika muktadha wake mpana wa kimfumo. Sawa, kuanzia na nyenzo kutoka kwa monadolojia. Kanuni ya sababu ya kutosha inaashiria sababu ya mwisho nje ya mfuatano wa matukio yanayoweza kutokea.

Hoja ya kiteolojia. Sababu hiyo ya mwisho ni kiumbe muhimu na kamilifu, kizuri kabisa, kinachotamanika kabisa. Kwa asili, kwa upande mwingine, kuna kasoro.

Upungufu ambao ni sehemu ya asili ya vitu. Kuna maapulo ambayo huoza, na miili yetu pia, inaweza kutumika tena. Upungufu katika asili.

Kwa upande mwingine, anazungumzia ukweli wa milele, dhana za kila kitu katika asili. Katika akili ya Mungu, hufikiria kila kitu kabla. Anatomia neno archetypes, utamaduni wa Augustinian.

Kiini chenyewe cha Mungu ni kuwepo. Na kuna hoja isiyo wazi ya kiontolojia hapo ambayo unaifahamu. Lakini asili, inayotokana na utimilifu, kwa kuwa Mungu ndiye

chanzo cha viumbe vyote, asili inapatanishwa, si mara moja tu na kwa wote mwanzoni kisha ikavurugwa.

Hiyo ni karibu dhana ya kiungu. Lakini maumbile yanaendelea kuunganishwa na uingiliaji kati wa Mungu pamoja na shughuli zake zinazoendelea. Na kuna nyakati zinazojirudia ambapo anumia maneno "uingiliaji kati" na "marekebisho".

Ili kwamba huu ndio ulimwengu bora zaidi kati ya yote yanayowezekana. Kuna mengine ambayo Mungu ameyabuni. Ulimwengu bila Yuda au Pedas.

Ulimwengu bora zaidi unaowezekana. Na hiyo inaonekana kuwa ukweli wa awali. Habishani kimantiki kwamba huu ndio ulimwengu bora zaidi unaowezekana, bali kwa msingi wa awali.

Kwa hakika, dhana ambazo amekuwa akijenga hapa kwa upande wa uongozi wa kuwa. Sasa ni wazo kwamba hili ndilo bora zaidi kati ya ulimwengu wote unaowezekana, ambalo lilishambuliwa kwa kejeli na Voltaire katika Candide yake. Je, unaifahamu kazi hiyo? Candide wa Voltaire.

Ambapo alifikiria mtu akizunguka ulimwengu na kugundua mambo yote ya kutisha. Na katika tetemeko la ardhi la kutisha katika jiji la Lisbon, akikutana, ni nani, Profesa Pangloss, ambayo inamaanisha mazungumzo yote. Unaweza kufikiria ni nani huyo anayewakilisha.

Profesa Pangloss ananung'unika anapotembea kwenye magofu, huu ndio ulimwengu bora zaidi. Ukosoaji wa kejeli wa maisha. Ulimwengu bora zaidi unaowezekana.

Naam, unapata katika sehemu kadhaa katika kifungu hicho, sehemu ya 53 hadi 55, pia katika sehemu ya 86, vifungu kadhaa ambapo sababu ya hii kuwa bora zaidi ya ulimwengu wote ni kwamba Mungu ni mwenye hekima yote, Mungu ni mwenye nguvu zote, na Mungu ni mwema wote. Inarudia hilo tena na tena. Mungu ni mwenye hekima yote, Mungu ni mwenye nguvu zote, Mungu ni mwema wote.

Sasa, ukichukua haya kama mapendekezo, moja, mbili, tatu, na kuongeza pendekezo la nne, una uundaji wa kawaida wa tatizo la kimantiki linalohusiana na uovu. Kwa sababu ya dai kwamba pendekezo la nne haliendani kimantiki na yale matatu ya kwanza. Ikiwa Mungu ni mwenye hekima yote, angejua la kufanya kuhusu hilo.

Kama yeye ni mwenye nguvu zote, angeweza kufanya hivyo. Kama yeye ni mwema kabisa, angependa kufanya hivyo. Uovu upo, kwa hivyo angalau moja ya dhana nyingine lazima iwe ya uwongo.

Sasa, marekebisho ya kawaida ni kusema, kwa upande wa hoja nzuri zaidi ya Aquinas, na utapata hilo pia katika Leibniz, oh, lakini uovu unaruhusiwa kwa wema

mkubwa zaidi. Kwa hivyo, jibu la kawaida ni kuhariri ya nne na kuifanya isomeke, uovu usio na kusudi upo. Uovu hautumikii wema mkubwa zaidi.

Uovu usio na kusudi upo. Na hakika ndivyo Leibniz anavyodai, kwamba hakuna uovu usio na kusudi, kwa sababu ulimwengu huu bora zaidi sio sehemu iliyopo katika 170 - chochote kile cha tetemeko la ardhi la Lisbon. Sio kupuuza harakati za historia na kusema, ah, angalia, huu ndio ulimwengu bora zaidi unaowezekana.

Hapana. Lakini ni mchakato mzima unaofanikisha asili yake kwa neema ya Mungu pamoja na kazi ya ubunifu ya asili, ya Mungu katika asili inayofanya kazi. Kwa hivyo mchanganyiko wa asili na neema unahusika katika ulimwengu bora zaidi.

Kwa hivyo lazima useme kwamba katika kushughulikia tatizo la uovu, Leibniz hafanyi kazi kwa mtazamo tuli wa asili, bali kwa mtazamo unaobadilika, akifanya kazi kwa mtazamo wa mwisho wa dunia katika kushughulikia uovu. Na hilo linaonekana wazi ukigundua kwamba mstari unaofuata katika kauli za monadolojia unarejelea mji wa Mungu. Hiyo ni telos.

Hiyo ni kusema, anaona mchakato mzima wa asili na neema ukifikia kilele katika mji wa Mungu duniani. Huo ndio wazo la Augustine. Sasa, usidhani kwamba hilo ni jambo la ajabu katika karne ya 17.

Kumbuka kwamba Francis Bacon, kwa mtazamo wake kwamba maarifa ni nguvu na kujenga kwake juu ya agizo la uumbaji katika kutaka kuleta maarifa ya kisayansi katika hali ya mwanadamu ili kuiboresha, anazungumzia mara kwa mara kuhusu ufalme wa Mungu. Utopia yake ya kisayansi ni maono yake ya ufalme wa Mungu. Na vivyo hivyo kwa Thomas Hobbes, unaona.

Anachozungumzia katika Leviathan ni jamii ya kiraia inayotekeleza sheria ya Mungu kupitia sheria ya kiraia, na anaona hii kama ufalme wa Mungu duniani. Kwa hivyo wazo la ufalme wa Mungu duniani ni la kawaida sana katika karne ya 17. Kuelekea huko kihistoria ndiko kunakoibua wazo la maendeleo, ambalo ni mojawapo ya mawazo yanayozidi kutawala katika Mwangaza, unaona.

Matumaini kuhusu mkondo wa historia, maendeleo kuelekea aina fulani ya jamii bora, ufalme fulani wa Mungu duniani. Kutoepukika kwa maendeleo, wakati mwingine hujitokeza kama, na huchochea shauku katika kile tunachokiita sasa falsafa ya historia. Kwa hivyo falsafa ya historia kama nidhamu yenyewe, historia ilikuwa ikichukuliwa zaidi kama kile walichokiita barua nzuri, uandishi mzuri, uandishi wa kuvutia.

Kisha, shauku zaidi ilikuwa katika wakati, mchakato wa kihistoria, hivyo wazo la maendeleo katika historia, unaona. Na hilo lilichanua katika karne ya 19 kwa njia za kimapenzi katika suala la maendeleo, na tutaona zaidi ya muhula huo wa pili

tunapoingia ndani yake. Lakini hilo lina mizizi yake hapa katika suala la maono ya Leibniz ya mji wa Mungu kama telo, lengo ambalo asili na neema hupanga njama.

Basi, una maoni fulani kuhusu dhambi na adhabu, kwa hivyo sehemu ya asili iliyojengewa ndani ya vitu ni kwamba katika mwendo wa asili, hata dhambi ina adhabu yake yenyewe. Hiyo imejengewa katika mpangilio mzima wa awali. Sawa, sasa kuna mfumo mzima.

Na katika theodicy, una nini? Naam, sehemu ya kwanza ya theodicy, na tumeweka sehemu zilizohesabiwa katika ufupisho, sehemu ya kwanza inashughulikia hoja nzuri zaidi. Uovu ni sehemu tu ya teleolojia hii kubwa inayojumuisha. Kama kila aina nyingine ya kitu na sifa ya vitu vinavyojitokeza ndani ya uongozi mzima wa kiumbe, huchangia ukamilifu wa kitu kizima.

Na kwa kuzingatia eskatolojia, lazima useme hatimaye. Hoja nzuri zaidi. Katika Leibniz, hii inakuwa hoja nzuri zaidi inayojumuisha neema ya Mungu na maono yote ya kile ambacho Mungu anafanya katika historia ya mwanadamu.

Sehemu ya pili inatoa hitimisho dhahiri kwamba uovu kwa hivyo una mipaka. Uovu una mipaka. Unaruhusiwa tu kwa kusudi na, kwa hivyo, una mipaka kwa kile kinachoweza kutumikia kusudi hilo.

Ingawa wema hauna kikomo. Naam, uovu ni kunyimwa wema, kama tunavyoona baadaye kidogo. Naam, anahama kutoka hapo hadi kwenye hoja ya hiari, ambapo msisitizo upo kwenye mwelekeo wa ndani wa utashi na uwezo wake wa kupinga tamaa.

Hilo ndilo kifungu nilichokusomea, kifungu cha kwanza nilichosoma. Na kwa hivyo, sehemu ya nne, inafuata kwamba ruhusa ya uhuru wa mwanadamu, au kuruhusu utumiaji wa uhuru wa mwanadamu, na kutokea kwa uovu, vyote hivi viliruhusiwa, vilijengwa ndani ya uumbaji uliofikiriwa awali kwa ajili ya mema makubwa zaidi. Sehemu ya tano, uovu, ndiyo, ni upungufu wa mema, lakini upungufu mdogo na wenye kusudi wa mema.

Sita na saba, kurudi kwenye asili ya Mungu. Mungu ni mwema. Sura ya nane, sehemu ya nane, kurudi kwenye nguvu za Mungu.

Mungu hana kizuizi katika uumbaji wake, huumba kwa uhuru, kwani angeweza kufanya vinginevyo, na anafanya hivyo. Kuna tofauti kati ya umuhimu wa kimetafizikia na umuhimu wa kimaadili, ambao anauchora. Kimetafizikia, Mungu angeweza kuumba ulimwengu mwingi tofauti na huu.

Kwa nini aliumba huu? Ilikuwa muhimu kimaadili kwamba aumbe ulimwengu bora zaidi. Kwa hivyo, Mungu hufanya kazi chini ya umuhimu wa kimaadili badala ya

umuhimu wa kimetafizikia. Na utata, inaonekana kwangu, katika Leibniz ni kama katika Mungu umuhimu wa kimaadili unapungua hadi umuhimu wa kimetafizikia kwa sababu ya asili ya Mungu.

Je, Mungu anaweza kufanya kitu kingine chochote isipokuwa kile kilicho bora kimaadili? Kwa hivyo, hiyo ndiyo picha. Ikiwa Mungu ana ujuzi kamili wa ukweli wa milele, ana uelewa kamili wa mambo yote. Na hutenda katika mwendo wa wakati katika maumbile ili vitu vyote vifikie uhalisia wake.

Je, unaifuata? Marekebisho moja ya aina hii ya mbinu, ambayo baadhi ya waandishi wa kisasa wameiunda, ni kukataa kwamba hii ndiyo dunia bora zaidi kati ya zote zinazowezezekana. Ikizingatiwa kwamba kuna dunia zingine zinazowezezekana, je, hakutakuwa na dunia zingine zinazowezezekana ambazo ni nzuri sawa na hii? Sasa, unaona faida ya kusema hivyo. Mungu bado anaumba dunia bora zaidi kati ya zote zinazowezezekana, lakini alikuwa huru kabisa kuumba zingine, hata huru kimaadili kuumba zingine.

Na kwa hivyo, katika kujali uhuru wa Mungu, baadhi wamebisha ulimwengu mwingine bora zaidi kuliko ulimwengu mmoja tu. Ndiyo. Vipi kuhusu mtu ambaye anaweza kusema hivyo? Ungemjibuje mtu ambaye angesema hivyo? Naam, amezingatia hilo.

Unaona, Leibniz anazingatia hilo, sivyo? Kwa sababu ulitumia uumbaji katika wakati uliopita. Leibniz anataka kuzungumzia Mungu akiumba katika wakati uliopo. Kwa hivyo, hoja ni kwamba uumbaji, kama anavyoufikiria, ni uhusiano unaoendelea kati ya Mungu na asili.

Naam, anaichukulia kihalisi kabisa. Tofauti kati ya hizo mbili ni ipi? Ukweli kwamba Mungu anaendelea kutoa uhai kwa kila kitu kilichopo ni sawa kabisa na hapo awali. Mungu anadumisha uwepo na anaendelea kutoa uhai kwa viumbe ambavyo asili zake alizifikiria awali, ambazo asili zake hata zilibadilika kama zilivyokuwa kwa kuanguka kwao, unaona.

Mungu huwaunga mkono watu katika dhambi zao, ukitaka. Ndiyo. Unaona ? Kwa hivyo, anaweza kukumbatia ndani yake picha nzima ya imani ya kibiblia.

Lazima uingize harakati za kihistoria za mambo ndani yake ili kupata picha ya kibiblia. Na ameilingiza humo. Unajua, ukisema kwamba mfumo wa kawaida wa mawazo ya Kiprotestanti yaliyorekebisha ni katika suala la uumbaji, anguko, na ukombozi.

Je, si hivyo hasa Leibniz anazungumzia? Uumbaji, anguko, ukombozi. Unaona ? Kwa hivyo, anashughulikia tatizo la uovu kwa mfumo huo wa kitheolojia, lakini amebuni mfumo wa kimetafizikia unaounga mkono mfumo huo wa kitheolojia. Ukipenda, kile

Leibniz alikuwa akijaribu kufanya ni kukuza mpango wa kifalsafa wa Kikristo wa kweli, unaona, kwa mfano wa baadhi ya wale wa Enzi za Kati.

Lakini moja ambayo ingetosha kwa masuala ya siku yake mwenyewe. Kwa kuwa hii ni siku ya mwisho ya darasa, ninajaribiwa kusema, nenda ukafanye vivyo hivyo. Kwa maneno mengine, jaribu tu kuwa Mkristo kikamilifu katika mawazo yako.

Naam, tuna dakika tano za kutoa maoni na maoni. Je, labda alikuwa Mprotestanti? Ndiyo, ndiyo, Mprotestanti, nadhani. Hapana, sitasema zaidi ya hayo, lakini hakika Mprotestanti .

Kanisa lenye bidii sana. Maoni yako kuhusu maji yaliyopozwa. Yanafanya nini? Yanafanya nini? Loo, kama huu sio ulimwengu pekee bora zaidi, ina maana kwamba Mungu angeweza kuunda mbadala wa huu.

Lakini alichagua kutofanya hivyo. Kwa nini alichagua kutofanya hivyo? Naam, hakika haikuwa kwa sababu alikuwa amelazimishwa kimaadili kuchagua huyu na hakuna mwingine. Angeweza kuchagua wengine.

Hakuwa na vikwazo vya kimaumbile. Angeweza kuchagua wengine. Kwa hivyo Mungu alimchagua huyu kwa uhuru.

Hii inafanya iwezekane aina ya msisitizo ambao wanatheolojia na wanafalsafa kadhaa Wakatoliki pia hufanya. Kwamba Mungu alipenda kuumba. Na anapenda uumbaji wake.

Alichagua. Ilikuwa ni tendo la upendo. Naam.

Ndiyo. Hapana, si kwamba Mungu amewekewa mipaka na yeye mwenyewe. Badala yake inasema kwamba Mungu katika hekima yake, nguvu, na wema wake anaona kwamba kuruhusu viumbe huru kufanya uovu au kuruhusu michakato ya asili ya kuoza kutokea, unaona, kwa kuruhusu hili, anaweza kufanya mambo hayo yachangie kwa wema mkubwa zaidi kwa kuyaruhusu kuliko angeweza kwa kuyakataa.

Ni bora kuwa na watu wenye uhuru, kama tunavyosema, kuliko ulimwengu usio na viumbe huru. Hiyo ndiyo maana. Sawa.

Angalia jinsi mengi ya anayosema yalivyochangia katika mazungumzo ya kitamaduni ya Kikristo kuhusu tatizo la uovu. Ni sehemu ya utamaduni. Sawa.

Pata vitu vyote kutoka kwako wiki ijayo, tafadhali.